

3. זכר ונקבה

לעיתים אין התאמה בין חלקי הדיבר, וככל הנראה בהשפעת העברית, כמו:
 נגעים גדולים (בר' יב 17): בלוואת עצימין. "נגעים" תורגמה במלה הערבית בנקבה אך תירגם "גדולים" כזכר
 תהי מריבה (בר' יג 8): יכון כצומיה. "תהי" – זכר; "מריבה" – נקבה
 ויתן אתה (בר' מא 42): יגעל להא. "טבעת" – זכר, אך את הכינוי השאיר בנקבה
 משגה הוא (בר' מג 12): גלטה הוא. "משגה" – נקבה; "הוא" – זכר
 והמטה אשר נהפך (שמ' ז 15): לעציה אלדי נקלב. "מטה" – נקבה; "נהפך" – זכר
 ונסע אהל מועד (שמ' ב 17): וירחיל כימית מיעאד. "נסע" – זכר; "אהל" – נקבה
 שדה אחר (שמ' כב 4): חקליה אכיר. "שדה" – נקבה; "אחר" – זכר
 בא האות (דב' יג 3): ויגי אלאייה. "בא" – זכר; "אות" – נקבה
 הברית הזאת (דב' כט 13): אלאחד האדי. "הברית" – זכר; "הזאת" – נקבה
 בספר התורה הזה (דב' כט 20): פי אלשריעא האדא. "ספר" – נקבה; "הזה" – זכר

4. חילופי פונמות

בתרגומים שכיחים כתיבים המשקפים חילופי פונמות שיסודם במבנה הפונמי של הלהג המדובר.⁵⁵ כתב היד שביסוד מהדורתנו א, לא הקפיד בכתיב לעומת כתבי יד האחרים, ב רד, שהקפידו יותר והשתדלו לכתוב את המילים לרוב לפי גזרונו. אם אין בתרגומים הכתיב הנכון, כתבנו בהערות את הצורה התיקנית ליד הכתיב השגוי.

ב/פ

כידוע הפונמה פ אינה מצויה בערבית והיא נמצאת רק במילים שאולות. כך למשל חילופי ב/פ שכיחים במילה השאולה מפרסית לתרגום המילה בשמות כו 30 "פרכת": "ברדא", ואילו בפס' 33: "ברדא" ו"פרדא", בפס' 35: "פרדא", וכן גם בשמות לה 12: "פרדה" ו"ברדה".⁵⁶

ג/ש

עירה (בר' מט 11) תורגם כ"שחשו" = ב: גחשו עבריהם (שמ' לב 15) תורגם כ"שיהאתהון" = ב: ד: גהתהון גרה (ויק' יא 3) תורגם כ"מישתר" = מגתאר, כתרגום רס"ג: אלאגתראר

ד/ט

בהרבה מילים באה ט במקום ד בשל הגייתה ולעיתים מזדמנות שתי הצורות זו ליד זו.
 טכיה (בר' ז 2) = דכיה (באותו פסוק)
 ותטכו (בר' לה 2) = ותדכו
 תלדוך (שמ' כו 29) = תלטוך
 דריק (בר' טז 7) = טריקו (במ' כד 21)
 דריק (בר' לח 14) = טיריק (באותו פסוק)
 וכן להפך:
 טכיה (בר' ז 2), ובהמשך: דכיה (ז 8)

ד/צ

פיל קסצא (דב' יח 22) = ד: פיל קצאדיה
 קצורו (שמ' כז 3) = ב: ד: קדורו
 ויתקצם (דב' כ 2) = ב: ד: ויתקדם
 צפאצע (שמ' ז 27) = צפאדע
 סנצל (במ' כד 6) = סנדל

ד/ת

תאימן (שמ' כט 39) = ב: דאיימן, ד: דאיימא
 ענתו (בר' ח 8) = ב: ענדו
 עתות (בר' לז 28, ויק' ד 14) = ב: עתוד

ד/ז

אזניך (בר' כו 29) = אדינך!

ד/ת

לדאיית (בר' מט 20) = לדאייד

כ/ג

ויגדב (במ' כג 19) = ויכדב
 תגדבו (ויק' יט 1) = תכדבו

ל/ג

קנזום (שמ' ב 3; במ' כא 14 וכן תמיד) = ב: ד: קלזום

ל/ר

נזיר (דב' ט 12) = נזיל

ז/ס

חיתיריז (בר' לא 24 ועוד) = חתרס
 דרביז (שמ' כו 27) = דרביס

ס/צ, צ/ס

חילופים של ס/צ שכיחים בשני הכיוונים. לעתים אותה מילה מופיעה באותו ספר, באותו פרק ואף באותו פסוק בשני כתיבים, באחד בס' והשני בצ':⁵⁷
 צוית (בר' ט 22) בהמשך: סוית
 צגיע – סגיע (בר' י 5)
 וצעת – וסעת (בר' י 10)
 סיהר (בר' יט 12) צהירתו (שם 14)
 ותכסאמו (בר' כו 20) כצומיה, תכאצמו
 וצרקת (בר' לא 26) וסרקת (שם 27)

55. על הפונמות בערבית המדוברת בפי יהודי חלב, ראה נבו 1992, עמ' 1-42.

56. על הפונמה פ' בערבית המדוברת בחלב, ראה נבו 1992, עמ' 29. על הגיית פ' בקריאת המקרא והמשנה ראה כץ 1981, עמ' 3.

57. השווה אבישור 1988, עמ' 46.